

USTAVNI SUD CRNE GORE
U-III br.50/17
27. jul 2017 godine
Podgorica

mr Tea Gorjanc-Prelević

Izvršna direktorica NVO Akcija za ljudska prava

PODGORICA

Ul.Slobode 74/II

U prilogu ovog akta dostavljamo vam Odluku Ustavnog suda u predmetu U-III br.50/17 od 21. juna 2017 godine.

**GENERALNA SEKRETARKA
dr Biljana Damjanović**

Biljana Damjanović

Ustavni sud Crne Gore, u vijeću sastavljenom od sudija: Mevlide Muratović, kao predsjednice vijeća, Miodraga Iličkovića i Budimira Šćepanovića, kao članova vijeća, na osnovu odredaba člana 149. stav 1. tačka 3. Ustava Crne Gore, člana 48. tačka 3., člana 52. st. 2. i 3. i člana 76. stav 3. Zakona o Ustavnom суду Crne Gore (»Službeni list Crne Gore«, broj 11/15), na sjednici vijeća, od 21. juna 2017. godine, donio je

O D L U K U

I Usvaja se ustavna žalba i utvrđuje da je podnosiocu ustawne žalbe, zbog nedjelotvorne istrage Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici, u predmetu Ktn.br. 656/15, formiranom povodom događaja od 24. oktobra 2015. godine, povrijeđeno pravo, iz člana 28. Ustava Crne Gore i člana 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

II Nalaže se Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici da preduzme druge odgovarajuće mjere i radnje, radi sprovođenja temeljne, brze i nezavisne istrage, koja treba da osigura identifikovanje i krivično gonjenje policijskih službenika Uprave policije Crne Gore - Specijalne antiterorističke jedinice, za koje se osnovano sumnja da su, na štetu podnosioca, izvršili krivično djelo zlostavljanje, iz člana 166. a stav 2. u vezi stava 1. Krivičnog zakonika.

III Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici, dužno je da izvrši ovu odluku Ustavnog suda, u roku od 3 (tri) mjeseca od dana objavljuvanja u »Službenom listu Crne Gore« i da, nakon isteka tog roka, dostavi izvještaj Ustavnom судu o izvršenju Odluke.

IV Ova odluka objaviće se u »Službenom listu Crne Gore«.

O b r a z l o ž e n j e

1. Momčilo Baranin, iz Podgorice, koga zastupa mr Tea Gorjanc Prelević, izvršna direktorica NVO Akcija za ljudska prava, podnio je blagovremenu i dozvoljenu ustawnu žalbu, smatrajući da mu je povrijeđeno pravo iz člana 28. Ustava, zbog radnji mučenja, odnosno nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja izvršenih na njegovu štetu od strane pripadnika Uprave policije, kao i zbog nepostupanja, odnosno nedjelotvornog postupanja državnog organa, po krivičnoj prijavi zbog tog događaja.

1.1. U ustawnoj žalbi je, u suštini, navedeno: da je njega i njegovog prijatelja B.V., pretuklo više policijskih službenika u ul. "Miljana Vukova" (tzv. ulica zlatara), u Podgorici, 24. oktobra 2015. godine, oko 22:30 h, poslije razbijanja protesta u organizaciji političke koalicije Demokratski front; da njih dvojica nijesu učestvovali u bilo kakvima izgredima, niti su na bilo koji način pružali otpor službenicima policije, niti ih je policija uhapsila, niti je protiv njih pokrenut krivični postupak; da su im službenici policije nanijeli tjelesne povrede manifestovane obimnim hematomima u predjelu butina i rebarnog luka, kako je utvrđeno ljekarskim nalazima; da su službenici policije podnosioca ustawne žalbe izložili nečovječnom i ponižavajućem postupanju,

tako što su na njega vikali, psovali ga i vrijeđali, naredili mu da bez ikakve potrebe legne na trotoar, a zatim nanijeli nekoliko jakih udaraca u predjelu nogu i glave; da su podnositac i njegov prijatelj, uprkos znatnom prisustvu policije u toj ulici, uključujući, kako se prepostavlja, i samog šefa Specijalne antiterorističke jedinice, ostavljeni povrijeđeni da leže na ulici bez pomoći; da o tom događaju postoji i video zapis napravljen sa prozora redakcije dnevnog lista „Vijesti“, koji je bio i javno dostupan na internet servisu You Tube; da je podnositac događaj prijavio policiji 30. oktobra 2015., a da je tek 3. decembra 2015. godine saslušan u Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici; da do danas, više od godinu dana kasnije, nijesu identifikovani policajci koji su izvršili krivična djela prema podnosiocu i njegovom prijatelju i da se slučaj još uvijek nalazi u predistražnoj fazi; da su se o postupanju policije u tom slučaju izjasnili Zaštitnik ljudskih prava i sloboda i Savjet za građansku kontrolu rada policije, dok je u publikaciji „Pravo na fizički integritet i ljudsko dostojanstvo: oktobarski protesti i primjena policijskih ovlašćenja“ navedeno i šta je državno tužilaštvo do jula 2016. godine preduzelo u tom predmetu, formiranim povodom predmetnog događaja; da prema posljednjim informacijama koje je Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija dostavilo Ambasadi Kanade u Srbiji i Crnoj Gori, a koje je Ambasada, 5. jula 2016. godine, dostavila podnosiocu, koji je kanadski državljanin, ispitano je nekoliko osoba, uključujući i samog Baranina, naloženo i izvršeno medicinsko vještačenje, zahtijevano od direktora Uprave policije da identifikuju policijske službenike, koji su počinili krivično djelo, a državno tužilaštvo je urgiralo nekoliko puta kod Uprave policije da pribavi informacije o počiniocima djela, koji još uvijek nijesu identifikovani; da je Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije Ministarstva unutrašnjih poslova upoznato sa tim slučajem, o kome se razgovaralo i na skupu u Skupštini Crne Gore, 3. decembra 2015. godine, ali da ni u jednom mjesecnom izvještaju o radu Odjeljenja do danas nije objavljeno bilo šta u vezi predmetnog događaja.

1.1.1. Obrazlažući navode o povredi prava, iz člana 28. Ustava i člana 3. Evropske konvencije, podnositac u žalbi, nadalje, ističe: da je na osnovu priloženih dokaza očigledno da je on bio izložen postupanju policije, koje je imalo obilježja mučenja ili drugog oblika zlostavljanja, zabranjenog Ustavom Crne Gore, Krivičnim zakonom i međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima, te da do dana podnošenja ustawne žalbe, 14 mjeseci kasnije, ni jedna osoba nije procesuirana zbog tog događaja; da je, u slučaju podnosioca, Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici delegiralo identifikaciju izvršilaca istom organu čiji su pripadnici izvršili zlostavljanje, zbog čega istraga nije bila nezavisna u skladu sa evropskim standardima i praksom Evropskog suda za ljudska prava; da se, uprkos upozorenjima i oštećenih i nevladinih organizacija za ljudska prava, nadležno tužilaštvo držalo pasivno i povremeno urgiralo kod policije da identifikuje počinioce zlostavljanja; da su podnositac i njegov prijatelj Osnovnom državnom tužilaštvu dali detaljne iskaze, u kojima su opisali uniforme policajaca, njihovu lokaciju, vozila i saopštili da su im se policajci nekoliko puta obratili, ali da državno tužilaštvo nije sprovelo radnje prepoznavanja policajaca, niti njihovog suočavanja sa oštećenima, niti je ispitalo pripadnike Specijalne antiterorističke jedinice, koji su, prema navodima oštećenih, učestvovali u zlostavljanju; da su zlostavljanje podnosioca sa prozora redakcije „Vijesti“ posmatrala još tri novinara; da pomenuto ukazuje na pristrasnost Osnovnog državnog tužilaštva u korist službenika Uprave policije, odnosno na nedostatak temeljitog pristupa u vođenju istrage,

obzirom da državno tužilaštvo nije preduzelo sve razumne korake za obezbjeđenje dokaza u tom slučaju, već je zauzelo potčinjen položaj prema Upravi policije; da je podnositac dobio informacije o postupanju Osnovnog državnog tužilaštva, na inicijativu svog prijatelja, koji je iste prilike bio žrtva torture. U ustavnoj žalbi, podnositac ukazuje na brojnu sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava u primjeni člana 3. Konvencije.

1.1.2. U ustavnoj žalbi predlaže da: Ustavni sud, na osnovu čl.75. i 76. Zakona o Ustavnom суду Crne Gore, utvrdi povredu ljudskog prava podnosioca, garantovanog odredbom člana 28. Ustava, kao i međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima koji obavezuju Crnu Goru, kao i da na osnovu odredbe člana 76. stav 3. Zakona o Ustavnom суду naloži državnom tužilaštvu da obezbijedi djelotvornu istragu prijavljene torture tj. naloži preduzimanje odgovarajućih mjera i radnji kojima se ispravljaju već nastale, odnosno otklanaju buduće štetne posljedice utvrđene povrede ljudskog prava, zajemčenog Ustavom.

2. Ustavni sud je, saglasno odredbi člana 34. stav 1. Zakona o Ustavnom суду, zatražio od Uprave policije Crne Gore i od Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici odgovor na navode sadržane u ustavnoj žalbi.

2.1. U dostavljenom odgovoru **Uprave policije** je, pored ostalog, navedeno: da je podnositac ustavne žalbe, 30. oktobra 2015. godine, dao izjavu u CB Podgorica na zapisnik o obavlještenju prikupljenom od građanina, u vezi događaja, od 24. oktobra 2015. godine, oko 22:30 časova u ulici Miljana Vukova, u Podgorici; da su nakon toga, policijski službenici CB Podgorica izvršili pregled izuzetog video materijala sa lica mjesta događaja, kao i video materijala dobijenog od strane više medijskih kuća, ali da se nije moglo doći do korisnih činjenica, iz razloga što su pripadnici SAJ-a nosili zaštitne kacige i gas maske, pa se nijesu mogli identifikovati, nakon čega su prikupljenu dokumentaciju proslijedili nadležnom Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici, na dalje postupanje.

2.2. U dostavljenom odgovoru **Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici** je, pored ostalog, navedeno: da je prvo saznanje o učesnicima - oštećenima u događaju u tzv. Zlatarskoj ulici Tužilaštvo dobilo od Savjeta za građansku kontrolu policije, u čijem su zaključku, dostavljenom tom tužilaštvu, preko Vrhovnog državnog tužilaštva, dana 9. novembra 2015. godine, navedeni inicijali oštećenih lica; da je sljedećeg dana Tužilaštvo od direktora Uprave policije zatražilo u tom pravcu određena obavlještenja; da je aktom, od 24. novembra 2015. godine, policija dostavila informaciju, iz koje proizilazi da su 30. oktobra 2015. godine, obavljeni razgovori i prikupljena obavlještenja od dva građanina, koji su tom prilikom i potvrdili da je prema njima primjenjivana sila označenog dana od strane policije; da je Tužilaštvo odmah nakon dobijene informacije pozvalo oštećene radi saslušanja, i da su oni u svojstvu svjedoka saslušani u Tužilaštvu, 3. decembra 2015. godine; da je Tužilaštvo, radi potpunog ispitivanja tog slučaja, upotrijebilo sve mehanizme na koje je ovlašćeno Zakonom o krivičnom postupku; da su pribavljeni medicinska dokumentacija i video zapis, koji se koristi kao dokaz u postupku, saslušani oštećeni u svojstvu svjedoka (drugih svjedoka predmetnog događaja nije bilo) i da je izvršeno sudsko-medicinsko vještačenje; da su svi isključivo pribavljeni dokazi Tužilaštva

ukazivali da je, 24. oktobra 2015. godine, u Podgorici, u tzv. Zlatarskoj ulici, na štetu M.B. (podnosioca ustavne žalbe) i još jednog lica, izvršeno krivično djelo zlostavljanje, iz člana 166.a stav 2. u vezi stava 1. KZ CG; da Tužilaštvo nije imalo drugih zakonskih mogućnosti da utvrdi identitet izvršilaca, obzirom da se na CD snimku ne vide jasno lica -pripadnici SAJ-e, da u pravcu njihove identifikacije oštećeni nijesu dali korisne podatke (bili su decidni da ih ne bi mogli prepoznati i da izvršioc na uniformama nijesu imali identifikacione oznake); da je iz tog razloga, zahtijevano i urgirano preko rukovodioca Centra Bezbjednosti Podgorica, direktora Uprave policije i Ministra unutrašnjih poslova da preduzmu mjere radi identifikacije izvršilaca; da je, polazeći od obaveze komandanta SAJ-e, određene članom 59. st. 1. i 2 Zakona o unutrašnjim poslovima i članom 218 Pravilnika o načinu obavljanja određenih policijskih poslova i primjeni o obavljanju tih poslova, Tužilaštvo optužilo komandanta SAJ-e; da mu je optužnim aktom stavljen na teret krivično djelo pomoći učiniocu poslije izvršenog krivičnog djela, iz člana 387. stav 2. KZ CG, izvršenog na način što je pomogao pripadnicima SAJ-e, kao učiniocima krivičnih djela mučenje, iz člana 167. stav 2., u vezi stava 1. KZ CG i zlostavljanje, iz člana 166.a stav 2., u vezi stava 1. KZ CG, da ne budu otkriveni, tako što, iako je znao da su, 24. oktobra 2015. godine, u tzv."Zlatarskoj ulici", u Podgorici, pripadnici SAJ-a nezakonito upotrijebili sredstva prinude i oštećenima nanijeli tjelesne povrede, dao lažne podatke o okolnostima izvršenja krivičnih djela; da je suprotno navedenim zakonskim odredbama, komandant SAJ-a dozvolio da 54 pripadnika SAJ-e sačine zajednički izvještaj o upotrebi sredstava prinude prema oštećenom i dozvolio da pojedini pripadnici, koji su upotrijebili sredstva prinude, ne sačine izvještaj o upotrebi sredstava prinude prema dva lica u tzv. "Zlatarskoj ulici", pa je ovako sačinjen zajednički izvještaj potpisao on, a potom i ostala 54 pripadnika, nakon čega je izvještaj dostavljen Centru bezbjednosti Podgorica, 2. novembra 2015. godine, na dalje postupanje. Tužilaštvo u odgovoru navodi da je preduzelo sve zakonom dozvoljene mehanizme, pa kako su izvršioci i dalje ostali nepoznati, to je pokušalo preko direktora Uprave policije i Ministra unutrašnjih poslova da se utvrdi identitet, jer jedino oni mogu u tom pravcu da pruže odgovarajuće informacije; da je otkrivanje izvršilaca krivičnih djela - policijskih službenika od strane tužioca bilo naročito onemogućeno nepostojanjem identifikacionih oznaka na uniformama policajaca, pa, stoga, predlaže da se, ustavna žalba, u dijelu koji se odnosi na postupanje Tužilaštva, odbije kao neosnovana.

3. Ustavni sud je izvršio uvid u spis predmeta Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici, Ktn.br.656/15, koji je formiran povodom predmetnog događaja, koji spis je pribavljen za potrebe ustavosudskog postupka u predmetu U-III br.49/17.

4. Ustavni sud, saglasno odredbi člana 149. stav 1. tačka 3. Ustava Crne Gore, odlučuje o ustavnoj žalbi zbog povrede ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, nakon iscrpljivanja svih djelotvornih pravnih sredstava. Odredbom člana 68. Zakona o Ustavnom суду Crne Gore (»Službeni list Crne Gore«, broj 11/15), pored ostalog, propisano je da ustavnu žalbu može podnijeti svako fizičko i pravno lice, organizacija (...), ako smatraju da im je povrijeđeno ljudsko pravo ili sloboda zajemčeno Ustavom, pojedinačnim aktom, radnjom ili nepostupanjem državnog organa (...). Ustavna žalba može se podnijeti i prije iscrpljivanja djelotvornih pravnih

sredstava (...), ako podnositac ustavne žalbe dokaže da pravno sredstvo na koje ima pravo u konkretnom predmetu nije ili ne bi bilo djelotvorno.

4.1. U toku postupka pružanja ustavnosudske zaštite, povodom ispitivanja osnovanosti žalbe, u granicama istaknutog zahtjeva, Ustavni sud utvrđuje da li je podnosiocu ustavne žalbe povrijeđeno Ustavom zajamčeno pravo ili sloboda.

5. Ustavni sud je izvršio uvid u dostavljene spise predmeta Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici i dokumentaciju priloženu uz ustanvu žalbu, te pročitao tekst "Brutalan lov specijalaca: Prebijali i silom izvlačili iz automobila", objavljen dana 25. oktobra 2015. godine, u dnevnom listu "Vijesti", sa snimkom prebijanja podnosioca, dostupnim na portalu Vijesti-link <http://www.vijesti.me/vijesti/brutalan-lov-specijalaca-prebijali.i-silom.izvlačeći-iz-automobila-857317>, pa je utvrdio sljedeće činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje u ovoj ustavnosudskoj stvari:

5.1. Činjenice i okolnosti koje se odnose na događaj od 24. oktobra 2015. godine u ul. "Miljana Vukova" u Podgorici.

Dana 24. oktobra 2015. godine, oko 22,30 h, M.B. (podnosiocu ustanve žalbe) i B.V. u ulici Miljana Vukova, (tzv. Zlatarska) u Podgorici, više policijskih službenika zadalo je udarce nogama po čitavom tijelu, dok su bespomoćno ležali na trotoaru, nemoćni za bilo kakav otpor i da im nakon upotrebe fizičke sile nije pružena pomoć od strane policijskih službenika.

M.B. (podnositac ustanve žalbe) je, 27. oktobra 2015. godine, pregledan u JZU Zavod za Hitnu medicinsku pomoć Crne Gore - Podgorica, kako bi mu se ukazala ljekarska pomoć, zbog zadobijenih tjelesnih povreda. U izvještaju ljekara za HMP, br. protokola 48637 je, pored ostalog, navedeno: da lice iz nasilja navodi da je bio udaren u predjelu lijeve i desne butine sa zadnje strane u subotu veče; da je lokalno prisutan hematom sa unutrašnje strane lijeve butine u prečniku oko 30 cm; da je sa unutrašnje strane desne butine prisutan hematom nepravilnog oblika, prečnika oko 20 cm; da je u predjelu lijevog gornjeg kapka vidljiv hematom prečnika oko 1 cm.

5.2. Postupanje Uprave policije Crne Gore

M.B. (podnositac ustanve žalbe) i B.V., su dana 30. oktobra 2015. godine saslušani u prostorijama Uprave policije - Centar bezbjednosti Podgorica.

Na zapisniku o obavljenju prikupljenom od građanina podnositac ustanve žalbe M.B. je, pored ostalog, naveo: da je dana 24. oktobra 2015. godine, oko 22,30 časova, zajedno sa svojim drugom B.V. bio u gradu, nakon čega su se uputili ul. Miljana Vukova, gdje su naišli na kordon SAJ-a (policija); da je na njihovo pitanje da li mogu da prođu, jedno od tih lica reklo da mogu, i nakon čega su nastavili kretanje; da su naišli na sljedeću grupu policajaca (njih tri do pet) i da su i pored njih prošli bez problema; da im je, kada su naišli na sljedeću grupu, (njih

oko desetak) izdato naređenje "lezite i ruke iza glave", što su poslušali i legli; da su im se nakon toga policajci obratili riječima "lezite dolje pizde jedne", a zatim jedan od tih policajaca im prilazi ispred glave i pita "hoćete li da pušite, pičke jedne"; da su im policajci tražili lične karte i dok su iz džepa vadili lične karte, policajci su im govorili "gledajte dolje ispred sebe, nemojte da nas uđe"; da su policajci uzeli lične karte i počeli da ih udaraju nogama, po tijelu, a on je dobio i gledate"; da su policajci uzeli lične karte i počeli da ih udaraju nogama, po tijelu, a on je dobio i udarac u predjelu glave, od kojeg je udario glavom o trotoar, tj. obrvom iznad lijevog oka i tom prilikom zadobio podliv; da je dok su ležali čuo da su im pale lične karte ispred njihovih glava, nakon čega je, kad je čuo da nema nikoga, uzeo obje lične karte i njih dvojica su se uputili kućama.

Navedena izjava se podudara sa izjavom B.V., koju je isti dao ovlašćenim službenicima Uprave policije - Centar bezbjednosti Podgorica, na zapisniku o obavještenju prikupljenom od građanina, takođe od 30. oktobra 2015. godine. U svojoj izjavi građanin B.V. je u suštini naveo: da su kritične prilike čuli povike pripadnika policije, koji su im govorili "lezite dolje", pa su poslušali njihovo naređenje i legli na trotoar ispred apoteke; da im je, nakon toga, uz psovke "pičke jedne", prišao prvo jedan, a potom i ostali policajci; da mu je, jedan od njih stavio pendrek na lice, dok je ležao na trotoar i pitao ga "oćeš li da pušiš", pa, pošto mu je on rekao da neće, ovaj policajac ga je udario nogom u predjelu rebara; da su potom prišli i ostali policajci, koji su uz psovku i viku, počeli da ih obojicu udaraju, tj. da ih šutiraju po nogama, a da mu je jedan od njih stavio nogu na glavu i pritiskao mu glavu uz trotoar; da su policajci sve ovo radili uz povike: "nemoj da me gledaš, okreni glavu na drugu stranu", da je rekao jednom od policajaca da ima ličnu kartu i da mu je na njegovo traženje dao svoju ličnu kartu, nakon čega ga je neko udario u predjelu nogu i policajci su se zatim razišli, a on i njegov drug su otišli sa tog mjesto.

Iz korespondencije Odjeljenja Uprave policije za telekomunikacione i elektronske tehnologije i Odjeljenja kriminalističke policije CB Podgorica proizilazi da servis za snimanje ostvarenih komunikacija u TETRA sistemu MUP-a nije u funkciji i da Odjeljenje za telekomunikacione i elektronske tehnologije ne raspolaze sa snimcima ostvarenih komunikacija u tom sistemu.

Iz informacija Uprave policije - CB Podgorica, kao i iz odgovora, dostavljenog ovom Sudu od strane iste Uprave, proizilazi da ovlašćeni policijski službenici Uprave policije nijesu mogli doći do korisnih saznanja o identitetu pripadnika SAJ-a, koji su kritične prilike upotrijebili fizičku silu prema podnosiocu i njegovom prijatelju, iz razloga što su instalirani video nadzori pokrivali samo dio ispred samih objekata, a ne i kolovoz, kao i zbog činjenice da su pripadnici SAJ-e, kritične prilike nosili zaštitne kacige i gas maske, zbog čega je njihova identifikacija bila otežana.

5.3. Postupanje nadležnog Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici

Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici je, povodom tog događaja, samoinicijativno formiralo predmet Ktn.br.656/15, a na osnovu snimka objavljenog u medijima. Predmet je

formiran protiv nepoznatih učinilaca -policijskih službenika, pripadnika SAJ-e, zbog krivičnog djela zlostavljanje, iz člana 166.a stav 2., u vezi stava 1. Krivičnog zakonika.

Radi identifikacije oštećenih, Tužilaštvo je od Kliničkog centra Crne Gore, JZU Hitna medicinska pomoć i Uprave policije, zatražilo da im, na osnovu njihove evidencije, dostave imena svih lica koja su povrijeđena tokom i nakon završetka protesta. U međuvremenu je Tužilaštvu dostavljen zaključak Savjeta za građansku kontrolu rada policije broj 62/55-15, od 26. oktobra 2015. godine, u kojem su, pored ostalog, navedeni inicijali građanina M.B. i B.V., oštećenih u ulici Miljana Vukova (tzv.Zlatarska ulica), u Podgorici.

Nakon saznanja i identifikacije oštećenih lica, državni tužilac je preuzeo dokazne radnje - saslušanje oštećenih u svojstvu svjedoka i nastavio sa daljim prikupljanjem određenih podataka.

Oštećeni M.B. (podnositelj ustanovne žalbe) je, na zapisniku o saslušanju svjedoka pred Osnovnim državnim tužilaštvom Podgorica, Ktn.br.656/15, od 3. decembra 2015. godine, u bitnom, ponovio iskaz, koji je dao ovlašćenim službenicima Uprave policije, pojašnjavajući pri tom: da ne bi mogao prepoznati ni jednog policijskog službenika, kako one koji su im išli u susret, tako ni one koji su ih udarali; da nije bio vidio da ga je udarao, niti broj policijskih službenika koji su ga udarali; da čak ne može ni da se izjasni ni o tome da li su policijski službenici koji su udarali njega ili B.V. bili maskirani fantomkama ili su se na njihovim glavama nalazili šlemovi. Pojasnio je da je jedan policajac sa palicom u ruci prišao B.V. i držeći palicu ispred njegove glave, istog upitao:"oćeš li da pušiš".

Tužilaštvo je, aktom od 12. novembra 2015. godine, zatražilo od Komandanta SAJ-a, da dostavi pisani izvještaj za GPS sistem za navigaciju i pozicioniranje svih službenih vozila, koja su se nalazila na zaduženju kod te jedinice na dan 24. oktobar 2015. godine, u periodu od 21-00 do 00-00 h. Uprava policije - Specijalna antiteroristička jedinica je dostavila Tužilaštvu izvještaj GPS Sistema za navigaciju i pozicioniranje za devet (9) službenih vozila SAJ-a.

Polazeći od sadrzine iskaza oštećenih, Tužilaštvo je, aktom od 4. decembra 2015.godine, od Uprave policije - Centar bezbjednosti Podgorica zatražilo da dostavi snimke kamera na apoteci, kod koje se, shodno iskazima svjedoka, desio predmetni događaj. Uprava policija je, aktom 64 broj 03-224/15-33447/2, od 30. decembra 2015. godine, obavijestila Tužilaštvo da su kamere na apoteci postavljene tako da snimaju samo unutrašnji dio objekta, kao i da su policijski službenici obišli burekdžijsku radnju "Vukčević", gdje je postavljen video nadzor, odmah uz apoteku, ali da im je vlasnik Zoran Vukčević saopštio da kritičnog dana kamere na njegovom objektu nijesu radile, a takođe da video zapis ne traje duže od 21 dan.

Na osnovu prikupljene medicinske dokumentacije, Tužilaštvo je izdalo naredbu sudskom vještaku medicinske struke da izradi nalaz i mišljenje o vrsti i težini zadobijenih tjelesnih povreda kod oštećenih B.V. i M.B. U dostavljenom nalazu i mišljenju za podnosioca ustanovne žalbe M.B. vještak medicinske struke je utvrdio da su kod istog ustanovljene povrede u

vidu krvnog podliva u predjelu unutrašnje strane lijeve butine, prečnika oko 30 cm i krvnog podliva u predjelu unutrašnje strane desne butine nepravilnog oblika, prečnika oko 20 cm, sa oguljotinom u srednjem dijelu i krvni podliv u predjelu gornjeg kapka lijevog oka, prečnika oko 1 cm i da se navedene povrede kvalifikuju kao laka tjelesna povreda. Dalje se u mišljenju vještaka ističe, da su navedene povrede nastale sa najmanje trokratnim djelovanjem tupine mehaničkog oruđa, gdje spada i šaka stisnuta u pesnicu, obuveno stopalo i palica i druga tupa oruđa; da su krvni podlivi u predjelu butina najvjeroatnije nastali udarcima tupim oruđem veće površine, npr. obuveno stopalo, dok je krvni podliv u predjelu gornjeg kapka lijevog oka mogao nastati udarcem bilo kojim tupim sredstvom, pa vještak, imajući u vidu da je lice povrede zadobio tri dana prije pregleda, to se, imajući u vidu promjenu boje krvnih podliva (fotografije), pouzdano može zaključiti da su navedene povrede vremenski mogle nastati u predmetnom događaju (24. oktobra 2015. godine).

Ustavni sud je, uvidom u spise predmeta, utvrdio da je Tužilaštvo u ovom predmetu više puta zahtijevalo od direktora Uprave policije, načelnika Centra bezbjednosti Podgorica i ministra unutrašnjih poslova, da ih obavijesti o radnjama koje su preuzeli u cilju identifikacije pripadnika SAJ-a, za koje se osnovano sumnja da su izvršili krivično djelo zlostavljanje, iz člana 166.a stav 2., u vezi stava 1. Krivičnog zakonika, te urgiralo da Uprava policije intezivira rad na ovom predmetu, kao i obavijesti Tužilaštvo o razlozima zbog kojih policija nije identificovala počinioce predmetnog krivičnog djela.

5.4. Druge okolnosti od značaja za odlučivanje u ovom ustavno-sudskom predmetu

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je, u mišljenju br. 01-506 i 507/15-3, od 28. decembra 2015. godine, dao zaključku ocjenu, u kojoj se, pored ostalog navodi: da su u predmetnom događaju policijski službenici Uprave policije neopravданo upotrijebili fizičku silu prema B.V. i M.B. – nečovječnim i ponižavajućim postupanjem i time povrijedili njihova ljudska prava; da primjena fizičke sile u konkretnim okolnostima nema opravdanja, imajući u vidu da lica nijesu pružala otpor, da ih nije trebalo lišiti slobode, zadržati, spriječiti u samopovređivanju, ili iz razloga samovoljnog udaljavanja sa određenog mjesta u zakonom propisanim slučajevima, kao i odbijanja napada od sebe, drugog lica, objekta ili prostora koji se obezbjeđuje; da je postupanje službenika policije u, konkretnom slučaju, u suprotnosti sa potvrđenim međunarodnim ugovorima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, koji garantuju čovječno postupanje. Zaštitnik je, u konačnom, preporučio da Uprava policije, bez odlaganja, preduzme mјere za identifikaciju i utvrđivanje odgovornosti svih policijskih službenika, koji su dana 24. oktobra 2015. godine upotrijebili fizičku silu prema građanima M.B. i B.V. i da obijezbijedi dosledno poštovanje nacionalnih propisa, potvrđenih međunarodnih ugovora i opšteprihvaćenih pravila međunarodnog prava, koji se odnose na primjenu policijskih ovlašćenja, kao i da, u roku od 15 dana od dana prijema ovog mišljenja, dostavi Zaštitniku izvještaj o preduzetim mjerama i radnjama za izvršenje preporuka.

- Savjet za građansku kontrolu rada policije je, na 55. Sjednici, održanoj 26. oktobra 2015. godine, nakon detaljnog pregleda video materijala i obavljene rasprave, donio zaključak: da su postupajući policijski službenici kritičnom prilikom grubo povrijedili lično dostojanstvo ovih građana; da su prekomjerno upotrijebili silu prema građanima, koji u trenutku službenog postupanja nijesu pružali bilo kakav otpor; da je posrijedi prekoračenje ovlašćenja i neprimjerena primjena ovlašćenja koja ukazuje na nedostojnost obavljanja policijskog posla i na ozbiljnu povredu etičkih standarda i integriteta policije. Savjet je zahtijevao od Uprave policije da, bez odlaganja informiše javnost o identitetu svih postupajućih policijskih službenika, da se procesuira njihova odgovornost, kao i da se prepozna objektivna odgovornost prepostavljenog starješine.

6. Za odlučivanje u konkretnom predmetu pravno relevantne su odredbe sljedećih propisa:

Ustava Crne Gore:

"Član 28.

Jemči se dostojanstvo i sigurnost čovjeka.

Jemči se nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta čovjeka, njegove privatnosti i ličnih prava.

Niko ne smije biti podvrgnut mučenju ili nečovečnom ili ponižavajućem postupanju.

Niko se ne smije držati u ropstvu ili ropskom položaju."

Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda:

"Član 3.

Niko ne smije biti podvrgnut mučenju, ili nečovečnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju".

Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima:

"Član 5.

Niko se ne smije podvrgnuti mučenju ili svirepom, nečovečnom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju".

Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima:

"Član 7.

Niko ne može biti podvrgnut mučenju ili svirepim nehumanim ili ponižavajućim kaznama ili postupcima. Posebno je zabranjeno da se neko lice podvrgne medicinskom ili naučnom eksperimentu bez njegovog slobodnog pristanka".

Zakon o ratifikaciji Konvencije protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka UN („Službeni list SFRJ-Međunarodni ugovori“ broj 9/91):

"Član 1.

1. U smislu ove konvencije, izraz "tortura" označava svaki akt kojim se jednom licu namjerno nanose bol ili teške fizičke ili mentalne patnje u cilju dobijanja od njega ili nekog trećeg lica obaveštenja ili priznanja ili

njegovog kažnjavanja za delo koje je to ili neko treće lice izvršilo ili za čije izvršenje je osumnjičeno, zastrašivanja tog lica ili vršenja pritiska na njega ili zastrašivanja ili vršenja pritiska na neko treće lice ili iz bilo kojeg drugog razloga zasnovanog na bilo kom obliku diskriminacije ako taj bol ili te patnje nanosi službeno lice ili bilo koje drugo lice koje deluje u službenom svojstvu ili na njegov podsticaj ili sa njegovim izričitim ili prečutnim pristankom. Taj izraz se ne odnosi na bol ili patnje koje su rezultat isključivo zakonitih sankcija, neodvojivih od tih sankcija ili koje te sankcije prouzrokuju.

2. Ovaj član je bez štete po bilo koji međunarodni instrument ili bilo koji nacionalni zakon koji sadrži ili može sadržavati odredbe šireg značaja".

Zakona o unutrašnjim poslovima ("Službeni list Crne Gore", br. 44/12, 36/13 i 1/15):

"Član 14.

Policajci službenici postupaju u skladu sa Ustavom, potvrđenim međunarodnim ugovorima, zakonom i drugim propisima. Policajci službenici se pridržavaju standarda policijskog postupanja, a naročito onih koji proizlaze iz obaveza utvrđenih međunarodnim aktima, a odnose na dužnost služenja ljudima, poštovanje zakonitosti i suzbijanje nezakonitosti, ostvarivanje ljudskih prava, nediskriminaciju pri izvršavanju policijskih zadataka, ograničenost i uzdržanost u upotrebi sredstava prinude, zabranu mučenja i primjene nečovječnih i ponižavajućih postupaka, pružanje pomoći nastrandalim licima, obavezu zaštite tajnih i ličnih podataka, obavezu odbijanja nezakonitih naredenja i suprotstavljanje svakom obliku korupcije.

Član 24. st. 1., 2. i 3.

Policajska ovlašćenja primjenjuju policijski službenici.

Policajska ovlašćenja se mogu primijeniti samo ako su ispunjeni zakonom propisani uslovi za njihovu primjenu.

Policajski službenik je dužan da procijeni ispunjenost uslova iz stava 2. ovog člana i odgovoran je za tu procjenu.

Član 26.

Primjena policijskog ovlašćenja mora biti srazmerna potrebi zbog koje se preduzima.

Primjena policijskog ovlašćenja ne smije izazvati štetne posljedice veće od onih koje bi nastupile da policijsko ovlašćenje nije primijenjeno.

Između više policijskih ovlašćenja primjeniče se ono kojim se zadatak može izvršiti sa najmanje štetnih posljedica i gubljenja vremena.

Prilikom primjene sredstava prinude njihova upotreba treba da bude postupna, od najlakšeg prema težem sredstvu prinude ako je to moguće i, u svakom slučaju, uz minimum neophodne sile.

Član 29. st. 1. i 3.

Policajski službenik, kad obavlja policijske poslove u civilnom odijelu, dužan je da se, prije početka primjene policijskog ovlašćenja, predstavi pokazivanjem službene značke i službene legitimacije.

Izuzetno, policijski službenik se neće predstaviti na način iz st. 1. i 2. ovog člana ako okolnosti primjene policijskog ovlašćenja ukazuju na to da bi to moglo ugroziti postizanje njegovog cilja. U tom slučaju, policijski službenik će, u toku primjene policijskog ovlašćenja, upozoriti građanina riječju: "Policija".

Član 59.

Policajski službenik podnosi pisani izvještaj o upotrebi sredstava prinude nadređenom policijskom službeniku što je prije moguće, a najkasnije 24 časa od upotrebe sredstava prinude. Izvještaj iz stava 1. ovog člana sadrži podatke o sredstvu prinude, ime, prezime i matični broj lica protiv koga je upotrijebljeno, razlozima i osnovu upotrebe i o drugim činjenicama i okolnostima od značaja za ocjenu zakonitosti upotrebe sredstva prinude."

Pravilnika o načinu obavljanja određenih policijskih poslova i primjeni ovlašćenja u obavljanju tih poslova ("Službeni list Crne Gore", broj 21/14):

"Član 1.

Ovim pravilnikom propisuje se bliži način obavljanja određenih policijskih poslova i primjena ovlašćenja u obavljanju tih poslova.

Član 2.

Policijički službenik vrši poslove i primjenjuje policijska ovlašćenja u skladu sa uslovima propisanim zakonom.

Član 3.

Policijički službenik, prije primjene svakog konkretnog ovlašćenja, procjenjuje da li su ispunjeni uslovi iz člana 2 ovog pravilnika.

Član 5.

U obavljanju policijskih poslova policijski službenik je dužan da štiti živote građana i dostojanstvo ličnosti i može da primijeni samo one mjere kojima se sa najmanje štetnih posljedica obezbjeđuje obavljanje policijskih poslova.

Član 6.

Policijički službenik je dužan da u vršenju policijskih poslova postupa obazrivo prema građanima, vodeći računa da ne povrijeti dostojanstvo ličnosti i da ih ne izlaže nepotrebnom uznemiravanju ili obavezama.

U vršenju policijskih poslova, policijski službenik se obraća građanima na jasan i razumljiv način i saopštava im razloge zbog kojih im se obraća.

Član 218.

O svakoj upotrebi sredstva prinude policijski službenik koji je upotrijebio sredstva prinude i/ili koji je naredio upotrebu sredstava prinude neposredno ili preko dežurne službe odmah obavještava nadređenog policijskog službenika, a najkasnije 24 sata od upotrebe sredstva prinude podnosi o tome izvještaj u pisanom obliku.

U izvještaju iz stava 1. ovog člana navodi se mjesto, datum i čas upotrebe sredstva prinude, vrstu sredstva prinude, ime, prezime i jedinstveni matični broj lica protiv koga je upotrijebljeno i zašto je upotrijebljeno sredstvo prinude, druge podatke ako se radi o upotrebi sredstava prinude prema grupi ili prema životnjama, okolnosti pod kojima je sredstvo prinude upotrijebljeno, eventualne posljedice upotrebe, zakonski osnov i način upotrebe, ime i prezime policijskog službenika koji je upotrijebio, odnosno naredio upotrebu sredstva prinude i druge činjenice i okolnosti koje su neophodne za ocjenu opravdanosti, pravilnosti i zakonitosti upotrebe sredstva prinude.

Nadređeni policijski službenik dužan je da odmah prikupi obavještenja o okolnostima upotrebe sredstava prinude i da mišljenje o opravdanosti i pravilnosti upotrebe sredstava prinude, osim ako je za procjenu opravdanosti i pravilnosti upotrebe sredstava prinude obrazovana posebna komisija.

Nadređeni policijski službenik mišljenje iz stava 3. ovog člana, sa izvještajem policijskog službenika koji je upotrijebio sredstva prinude dostavlja rukovodiocu nadležne organizacione jedinice.

Rukovodilac nadležne organizacione jedinice sačinjava izvještaj o okolnostima upotrebe sredstava prinude koji sa svim spisima, radi ocjene zakonitosti, dostavlja ministru, u roku od 48 časova od trenutka kad je upotrijebljeno sredstvo prinude".

Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", broj 11/15):

"Član 52. st. 2. i 3.

Ustavni sud može u odluci odrediti rok i način izvršenja odluke, kao i organ koji je dužan da je izvrši.

Organ koji je dužan da izvrši odluku Ustavnog suda dužan je nakon isteka roka iz stava 2 ovog člana da dostavi izvještaj Ustavnom суду о izvršenju odluke Ustavnog suda.

Član 68. st. 1. i 3.

Ustavnu žalbu može podnijeti svako fizičko i pravno lice, organizacija, naselje, grupa lica i drugi oblici organizovanja koji nemaju svojstvo pravnog lica, ako smatraju da im je povrijeđeno ljudsko pravo ili sloboda zajemčeni Ustavom, pojedinačnim aktom, radnjom ili nepostupanjem državnog organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave, odnosno lokalne uprave, pravnog lica ili drugog subjekta koji vrši javna ovlašćenja.

Ustavna žalba se može podnijeti i prije iscrpljivanja djelotvornih pravnih sredstava iz stava 2. ovog člana, ako podnositelj ustavne žalbe dokaže da pravno sredstvo na koje ima pravo u konkretnom predmetu nije ili ne bi bilo djelotvorno.

Član 76. stav 3.

U slučaju kad je povreda učinjena radnjom ili nepostupanjem državnog organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave, odnosno lokalne uprave, pravnog lica ili drugog subjekta koji vrši javna ovlašćenja, odlukom kojom se usvaja ustavna žalba Ustavni sud zabranice dalje vršenje radnje odnosno naložiće donošenje akta ili preduzimanje druge odgovarajuće mjere ili radnje kojom se ispravljaju već nastale odnosno otklanjanju buduće štetne posljedice utvrđene povrede ljudskog prava ili slobode zajemčenih Ustavom.

Član 78

Odluka Ustavnog suda kojom je usvojena ustavna žalba ima pravno dejstvo od dana dostavljanja učesnicima u postupku, u skladu sa Poslovnikom".

Krivičnog zakonika Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 40/08, 25/10, 32/11, 64/11, 40/13, 56/13, 14/15 42/15 i 58/15):

"Član 166.a

(1) Ko zlostavlja drugog ili prema njemu postupa na način kojim se vrjeđa ljudsko dostojanstvo, kazniće se zatvorom do jedne godine.

(2) Ako djelo iz stava 1. ovog člana učini službeno lice u vršenju službe, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine".

7. Ustavni sud ukazuje da odredbe člana 28. Ustava garantuju nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta i jemstvo da niko ne može biti izložen mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem postupanju, te da je ista garancija sadržana u članu 3. Evropske Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Iako to nije izričito navedeno u Ustavu, niti u Evropskoj Konvenciji, Ustavni sud ističe da navedene odredbe u sebi sadrže garanciju poštovanja i zaštite materijalnog i procesnog aspekta ovog prava, koji aspekti su izričito garantovani Konvencijom Ujedinjenih nacija.

7.1. Kada je riječ o **materijalnom aspektu** prava na nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta i zabrane zlostavljanja, Ustavni sud ukazuje da ovo pravo predstavlja jednu od najosnovnijih vrijednosti demokratskih društava. Član 3. Evropske konvencije u apsolutnom smislu zabranjuje mučenje ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje, bez obzira na okolnosti i ponašanje žrtve (vidi predmete *Iwańczuk protiv Poljske*, br. 25196/94, stav 49, od 15. novembra 2001. godine i *E. i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 33218/96, stav 88, od 26. novembra 2002. godine).

7.1.1. Ustavni sud ukazuje da ovo pravo pojedinca za predstavnike državnih organa stvara obavezu da se uzdrže od radnji kojima se povređuje psihički i fizički integritet lica, odnosno da se uzdrže od izlaganja tog lica mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju. U rizičnim situacijama kao što su uspostavljanje javnog reda i mira, sprečavanje krivičnih djela, hvatanje navodnih kriminalaca i zaštita drugih pojedinaca, policijski službenici, u skladu sa zakonom, imaju pravo na upotrebu odgovarajućih mjera, uključujući i upotrebu sile. Međutim, Ustavni sud naglašava da dozvoljenu upotrebu sredstava prinude treba razlikovati od situacije kad primjena sredstava prinude prelazi dozvoljene granice i kada dovodi u pitanje jemstvo zabrane zlostavljanja (vidi, Evropski sud, *Berlinski protiv Poljske*, predstavka br.27715/95 i 30309/96, od 20. juna 2002. godine, str. od 57 do 65. i *Gladović protiv Hrvatske*, predstavka br. 28847/08, od 10. maja 2011. godine, stav 37).

7.1.2. Zlostavljanje mora dostići minimalni stepen težine, odnosno patnje i okrutnosti postupanja da bi se moglo podvesti pod ocjenu prava iz člana 28. Ustava i člana 3. Konvencije. Procjena tog minimalnog nivoa je relativna i zavisi od svih okolnosti konkretnog slučaja, a najviše od trajanja takvog postupanja, njegovog fizičkog i psihičkog efekta, kao i od motiva i cilja takvog postupanja (vidi, presude Evropskog suda u predmetima *Labita protiv Italije*, broj 26772/95, presuda od 6. aprila 2000. godine, stav 120., *Gladović protiv Hrvatske*, stav 34 i *Mađer protiv Hrvatske*, broj 56185/07, od 21. juna 2011. godine, stav 106). U pogledu ponašanja organa vlasti, posebni faktori koji se uzimaju u obzir su: ponašanje organa vlasti nakon relevantnog događaja, stepen do kojeg je proveden postupak u vezi sa događajem itd. (vidi, Evropski sud, *Gakici protiv Turske*, presuda od 10. maja 2001. godine, stav 156). Ustavni sud dalje konstatuje da Konvencija UN sadrži u članu 1. definiciju mučenja (torture), a kako Ustavni sud u dosadašnjoj praksi nije određivao značenje pojmoveva iz člana 28. Ustava, Ustavni sud se rukovodio definicijom mučenja iz Konvencije UN, kao i praksom Evropskog suda za ljudska prava i autonomnim pojmovima izgrađenim od strane tog suda.

7.1.3. Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, mučenje (tortura) predstavlja nečovječno ili ponižavajuće postupanje koje je učinjeno sa namjerom da se, zarad određenog cilja, nekom licu nanesu veoma ozbiljne, teške i surove fizičke i duševne patnje i bol (vidi, Evropski sud, predmet *Aksøy protiv Turske*, broj 21987/93, od 18. decembra 1996. godine, st. 63 i 64). Nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje predstavlja oblike zlostavljanja, koji se od mučenja razlikuju po intezitetu nanijetog bola ili patnje. U tom smislu, Evropski sud za ljudska prava je, u predmetima *Labita protiv Italije*, broj 26772/95, presuda od 6. aprila 2000. godine, stav 120, *Gafgen protiv Njemačke* br. 22978/08, od 1. juna 2010. godine, st. 88 i 89), zauzeo stav:

"Da je postupanje bilo „nečovečno” zato što je, između ostalog, bilo počinjeno s umišljajem, trajalo je satima bez prekida i izazvalo je ili stvarnu telesnu povredu ili intenzivnu psihičku i mentalnu patnju, a bilo je i „ponižavajuće” zato što je kod žrtvava izazivalo osećaj straha, duševnog bola i inferiornosti koji je mogao da ih ponizi. (...) Pitanje da li je svrha takvog postupanja bila da ponizi ili omalovaži žrtvu, jeste faktor koji takođe treba uzeti u razmatranje (vidi, na primer, V. v. the United Kingdom [GC], br. 24888/94, st. 71, ECHR 1999–IX, i presudu od 16. decembra 1997. godine u predmetu *Raninen v. Finland*, Reports 1997–VIII, str. 2821–22, st. 55), ali odsustvo bilo koje takve svrhe ne može u potpunosti da isključi zaključak da je došlo do povrede člana 3".

7.2. Kada je riječ o *procesnom aspektu* prava na nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta i zabrane zlostavljanja, Ustavni sud ukazuje da iz odredbe člana 28. Ustava i člana 3. Konvencije proizilazi obaveza nadležnih državnih organa da sprovedu djelotvornu zvaničnu istragu u slučajevima kada lice iznese ozbiljne i uvjerljive navode da je od strane službenih lica pretrpilo neki od oblika zlostavljanja.

7.2.1. U predmetu *Milić i Nikezić protiv Crne Gore*, predstavke br. 54999/10 i 10609/11, presuda od 28.aprila 2015.godine, u kojem su se podnosioci žalili zbog nedjelotvorne zvanične istrage, Evropski sud je utvrdio povredu procesnog aspekta člana 3. Konvencije, u odnosu na oba podnosioca predstavke. U obrazloženju presude se, pored ostalog navodi:

"90. Prema utvrđenoj sudske praksi Suda, kada fizičko lice ponudi kredibilnu tvrdnju da je bilo predmet ophodenja policije ili drugih sličnih subjekata koji rade u ime države koje je predstavljao povredu člana 3., dužnost je domaćih vlasti da sprovedu djelotvornu zvaničnu istragu (v. *Labita protiv Italije* [GC], br. 26772/95, stav 131, ECHR 2000-IV).

91. Sud s tim u vezi konstatuje da nepostojanje zaključaka iz neke istrage ne znači, samo po sebi, da je istraga bila nedjelotvorna: obaveza da se vrši istraga "nije obaveza rezultata, već sredstva". Ne treba svaka istraga da bude nužno uspješna niti da dođe do zaključka koji se poklapa sa prikazom događaja koji je dao tužilac; međutim, ona treba u principu da bude takva da može da dovede do utvrđivanja činjenica predmeta i, ako se ispostavi da su navodi tačni, da dovede do identifikovanja i kažnjavanja odgovornih (v. *Mikheyev protiv Rusije*, br. 77617/01, stav 107, 26. januar 2006. godine). Kada bi bilo drugačije, opšta zabrana torture i nečovječnog i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja bi, uprkos svom fundamentalnom značaju, bila nedjelotvorna u praksi i bilo bi moguće u nekim slučajevima da subjekti koji djeluju u ime države zloupotrijebe prava lica pod njihovom kontrolom i to bukvalno bez ikakve kazne (v. *Labita* [GC], citirano u tekstu ove presude, stav 131).

92. Istraga mora biti detaljna, brza i nezavisna (v. *Mikheyev*, citirano ranije u tekstu ove presude, stavovi 108-110, i *Jasar protiv BiH jugoslovenske Republike Makedonije*, br. 69908/01, stavovi 56-57, 15. februar 2007.)."

7.2.2. Navedeni stavovi su ponovljeni u predmetu *Siništaj i drugi protiv Crne Gore*, predstavke br. 1451/10, 7260/10 i 7382/10, presuda od 24. novembra 2015. godine, u kojem je Evropski sud za ljudska prava iznio načelne stavove o kvalitetu sprovedene istrage.

7.2.3. Evropski sud je u predmetu *Durđević protiv Hrvatske*, predstavka broj 52442/09, presuda od 19. jula 2011. godine, utvrdio povredu člana 3. Konvencije, zbog nedjelotvornosti istrage i nedostatka nezavisnosti nadležnog organa, koji je sprovodilo istragu, ističući:

"84. Istraga mora biti i djelotvorna u smislu da može dovesti do utvrđenja je li sila koju je upotrijebila policija bila opravdana u okolnostima (vidi predmet *Kaya protiv Turske*, od 19. februara 1998. godine, stav 87. Reports 1998-I). Istraga ozbiljnih navoda o zlostavljanju mora biti temeljita. To znači da vlasti uvijek moraju ulagati ozbiljne napore kako bi utvrdile što se dogodilo i da se, kad je riječ o zatvaranju istrage, ne bi smjele oslanjati na brzoplete ili neutemeljene zaključke, niti bi na takvim zaključcima smjele temeljiti svoje odluke (vidi *Asenov i ostali*, presuda prethodno citirana, stav 103. itd.). Vlasti trebaju poduzeti sve razumne mjere koje su im na raspolaganju kako bi osigurale dokaze koji se odnose na izgred, uključujući, između ostalog, i iskaze očevidaca i forenzičke dokaze (vidi *Tanrikulu protiv Turske* [GC], br. 23763/94, ECHR 1999-IV, stav 104. itd., te *Gül protiv Turske*, br. 22676/93, stav 89, od 14. decembar 2000. godine). Svaki nedostatak istrage koji podriva njenu sposobnost da se kroz nju utvrdi uzrok smrti ili odgovorna osoba može predstavljati rizik da ovaj standard neće biti zadovoljen.

85. Da bi istraga bila djelotvorna, uopšteno se može smatrati potrebnim da osobe nadležne za provođenje istrage i osobe koje je provode budu nezavisne od osoba koje su sudjelovale u događajima (vidi, na primjer, *Barbu Anghelescu protiv Rumunjske*, br. 46430/99, stav 66., presuda od 5. oktobra 2004. godine). To ne znači samo nepostojanje hijerarhijske ili institucionalne veze, nego i praktičnu nezavisnost (vidi naprijed citirani *Boicenco*, stavak 121.).

87. (...) Budući da su policijski službenici koji su provodili istragu bili podređeni istom zapovjednom lancu kao i oni policijski službenici koji su bili podvrgnuti istrazi, to dovodi do ozbiljnih sumnji o njihovoj sposobnosti da provedu nezavisnu istragu (vidi, *mutatis mutandis*, *Oğur protiv Turske* [GC], br. 21594/93, stav 91., ECHR 1999- III)."."

7.2.4. Pored navedenog, Ustavni sud ukazuje da istraga mora da bude brza - ekspeditivna. Hitan odgovor nadležnih organa na prijave zlostavljanja smatra se suštinski važnim za povjerjenje javnosti u privrženost državnih organa vladavini prava i sprečavanje utiska o saradnji tih organa sa počiniocima krivičnih djela ili o toleranciji nezakonitih radnji (vidi, *Bouyid v Belgija*, broj predstavke 23380/09, presuda od 28. septembra 2015. godine, stav 121.).

8. Ocjena Ustavnog suda

8.1. U vezi sa tvrdnjama podnosioca o povredi materijalnog aspekta prava iz člana 28. Ustava i člana 3. Konvencije, Ustavni sud naglašava da tvrdnje o zlostavljanju moraju biti potkrijepljene odgovarajućim dokazima, te da, u skladu sa praksom Evropskog suda, koju prihvata i Ustavni sud, tvrdnje o zlostavljanju moraju biti dokazane „van razumne sumnje“, a dokazi o zlostavljanju moraju proisteći iz „skupa indicija, ili iz neosporenih, dovoljno ozbiljnih, jasnih i usaglašenih pretpostavki“ (vidi, presude ECHR, *Irska protiv Velike Britanije*, br.5310/71, od 18. januara 1978. godine, stav 161, *Salman protiv Turske*, br.21986/93, od 27. juna 2000., stav 100 i *Labita protiv Italije*, stav 121).

Svaki od oblika zlostavljanja mora dostići minimalni stepen težine, da bi se moglo razmatrati u okvirima člana 3. Konvencije. Tako je kod mučenja potrebno postojanje namjere da se nanesu fizičke i duševne patnje i bol, kao i u namjeri da se patnja i bol prouzrokuju sa određenim ciljem, dok kod nečovječnog postupanja nije neophodno niti odlučujuće postojanje ovakve namjere. Najzad, kada je riječ o ponižavajućem postupanju, Sud konstatuje da je za ovaj oblik zlostavljanja riječ o postupanju koje ima za cilj da se određeno lice ponizi, te da se kod istog stvari osjećaj straha, duševnog bola i inferiornosti. Konačno, da bi se odgovorilo na pitanje da li je podnositelj zaista bio i zlostavljan, i ako jeste, o kojem obliku zlostavljanja je riječ, Ustavni sud mora da ocijeni da li su primijenjene mjere prinude zaista bile i neophodne, odnosno da li je primijenjena fizička sila bila prekomjerna.(vidi, Evropski sud, *Ivan Vasilev protiv Bugarske*, br.48130/99, od 12.aprila 2007. godine, stav 63).

U kontekstu navedenog, Ustavni sud ocjenjuje da se, na osnovu skupa indicija, video snimka dostupnog na internet servisu "You Tube", dokaza pribavljenih u predmetu Ktn.br.656/15, kao i iz nespornih, dovoljno ozbiljnih, jasnih i usaglašenih pretpostavki, može "van razumne sumnje" potvrditi vjerodostojnost podnosičeve tvrdnje da je kritične noći bio izložen nečovječnom postupanju neidentifikovanih policijskih službenika SAJ-e i da je tom prilikom zadobio lake tjelesne povrede, koje su morale kod njega izazvati fizičku i psihičku patnju i bol. Takođe je "van razumne sumnje" dokazano da su postupajući policijski službenici prilikom upotrebe sile psovali i vrijedali podnositelja, ophodeći se prema njemu, na način koji vrijeđa ljudsko dostojanstvo.

U pogledu opravdanosti upotrebe sredstava prinude, Ustavni sud smatra da se upotrijebljena fizička sila prema podnositelju, u konkretnom slučaju, ne može podvesti pod razloge pobrojane u relevantnim odredbama Zakona o unutrašnjim poslovima i Pravilnika o načinu obavljanja određenih policijskih poslova i primjeni ovlašćenja u obavljanju tih poslova. U

tom smislu je, i stav Zaštitnika ljudskih prava i sloboda i Savjeta za građansku kontrolu rada policije, da su postupajući policijski službenici, u opisanom događaju, prekomjerno upotrijebili silu prema M.B. (podnosiocu žalbe) i B.V., koji nijesu pružali bilo kakav otpor, da ih nije trebalo lišiti slobode, zadržati, spriječiti u samopovređivanju, ili iz razloga samovoljnog udaljavanja sa određenog mesta u zakonom propisanim slučajevima, kao i odbijanja napada od sebe, drugog lica, objekta ili prostora koji se obezbjeđuje. Jačina upotrijebljene sile je, u konkretnom slučaju, dovela do lake tjelesne povrede podnosioca, pri čemu podnositelj svojim ponašanjem nije isprovocirao upotrebu sredstava prinude, iz čega proizilazi da upotrijebljena sila nije bila neophodna i da je ista bila prekomjerna, odnosno nesrazmjerana. U kontekstu navedenog, Ustavni sud smatra relevantnim stav Evropskog suda za ljudska prava, prema kojem, svako pribjegavanje fizičkoj sili koja nije neophodna, u načelu može dovesti do ugrožavanja, odnosno povrede fizičkog i psihičkog integriteta pojedinca, odnosno dovesti u pitanje jemstvo zabrane zlostavljanja (vidi, Evropski sud, *Hajnal protiv Srbije*, br. 36937/06, od 19.juna 2012. godine, stav 80.).

Iz navedenih razloga, Ustavni sud je ocijenio da je podnositelj ustavne žalbe, 24. oktobra 2015. godine, u tzv. "Zlatarskoj ulici", bio zlostavljen od strane NN lica - pripadnika SAJ-e, odnosno da je prema njemu postupano nečovječno i na ponižavajući način. Ovakva kvalifikacija oblika zlostavljanja proizilazi iz utvrđenih činjenica i okolnosti, opisanih u prethodnim tačkama obrazloženja ove odluke, pri čemu Ustavni sud nalazi da iz navoda podnosioca ustavne žalbe i dostavljene dokumentacije nije dokazano da je postojala namjera policijskih službenika da mu te povrede nanesu radi postizanja određenog cilja, dok je dokazana namjera da se podnositelj ponizi i kod istog stvari osjećaj straha i inferiornosti.

Slijedom navedenog, Ustavni sud je ocijenio da je podnosiocu ustavne žalbe povrijeden materijalni aspekt prava iz člana 28. Ustava i člana 3. Konvencije.

8.2. Ocjenjujući osnovanost navoda o povredi procesnog aspekta prava iz člana 28. Ustava i člana 3. Konvencije, a u vezi sa tvrdnjama podnosioca da su nadležni organi propustili da sproveđu djelotvornu istragu, povodom inkriminisanog događaja, Ustavni sud ponovo ukazuje da se djelotvorna zvanična istraga mora sprovesti na način da dovede do utvrđivanja činjenica konkretnog slučaja, kao i da, ukoliko se dokaže da su navodi o zlostavljanju istiniti, dovede do identifikovanja i kažnjavanja odgovornih.

Ustavni sud zapaža da Uprava policije povodom opisanog događaja, i pored preporuke Zaštitnika ljudskih prava i sloboda i Savjeta za građansku kontrolu rada policije, nije preduzela mjere i radnje iz svoje nadležnosti u cilju identifikacije i kažnjavanja svojih službenika - pripadnika SAJ-e, koji su, na štetu podnosioca, izvršili krivično djelo zlostavljanje, iz člana 166. a stav 2. u vezi stava 1. Krivičnog zakonika. Stoga je ocjena Ustavnog suda da Uprava policije nije sprovodila radnje na način koji bi zadovoljio standard djelotvorne i temeljite istrage, te da na ishod istrage svakako nijesu mogli uticati navodi da je identifikaciju počinilaca otežavala činjenica da su pripadnici policijske jedinice SAJ, kritične prilike nosili zaštitne kacige i gas maske, kao i da snimci izuzeti sa video nadzora nijesu bili od koristi. Stav je Ustavnog suda da

istraga policije o nedoličnom ponašanju njenih službenika nije mogla biti ni nezavisna, budući da se radi o kolegama zaposlenim u istom državnom organu.

Osnovno državno tužilaštvo je, u ispitivanju ovog slučaja, pribavilo medicinsku dokumentaciju i video zapis, saslušalo oštećene u svojstvu svjedoka i izvršilo sudske medicinsko vještačenje, konstatno tražeći i urgirajući kod rukovodioca Centra bezbjednosti Podgorica, direktora Uprave policije i Ministra unutrašnjih poslova da preduzmu mјere i radnje u cilju identifikacije izvršilaca predmetnog krivičnog djela. U odgovoru dostavljenom Ustavnom sudu Tužilaštvo je pojasnilo da nije preduzimalo dokaznu radnju - prepoznavanja izvršilaca, iz razloga što su se oštećeni - podnositelj ustanove žalbe i B.V., prilikom saslušanja, decidno izjasnili da ne mogu prepoznati policijske službenike, koji su primjenjivali silu prema njima, kao i da postupajući policijski službenici kritične prilike nijesu imali identifikacione oznake na svojim uniformama.

Ustavni sud ponovo ukazuje da pozitivna obaveza nadležnih državnih organa da sprovedu dјelotvornu zvaničnu istragu podrazumijeva da je istraga sprovedena hitno, od strane nezavisnih organa, da je temeljna i da mora omogućiti dovoljan elemenat uvida javnosti, pri čemu svaki nedostatak istrage, koji utiče na otkrivanje odgovornih osoba, predstavlja rizik da istraga neće zadovoljiti navedene standarde.(vidi, Evropski sud, *Mader protiv Hrvatske*, već naveden u ovoj odluci, stav 112).

Temeljna istraga, svakako podrazumijeva: saslušanje lica za koja se osnovano sumnja da su počinila krivično djelo ili njihovog neposrednog starještine, saslušanje svjedoka koji su očeviđci događaja, određivanje dodatnih vještačenja i dr. Razmatrajući navedeni standard, Ustavni sud je, uvidom u dostavljene spise predmeta utvrdio da Tužilaštvo, u konkretnom predmetu, nije saslušalo očeviđce događaja (novinare), koji su sa prozora redakcije dnevnog lista "Vijesti" posmatrali predmetni događaj, niti je u ovom predmetu saslušalo makar jednog od pripadnika SAJ-e, za koje je u postupku, nesporno utvrđeno da su se nalazili na licu mjesta opisanog događaja. Na ovakvo postupanje, tj. nepostupanje nadležnog državnog tužilaštva, nijesu smjele uticati izjave podnosioca ustanove žalbe i B.V. da ne bi mogli prepoznati policijske službenike koji su kritične noći upotrebljavali silu prema njima, i da isti policijaci nijesu imali identifikacione oznake. Stoga je zaključak Ustavnog suda, da istraga ozbiljnih navoda o zlostavljanju podnosioca nije bila temeljna i da nadležno državno tužilaštvo nije preuzele sve razumne i raspoložive mјere radi osiguranja dokaza, koji se tiču spornog događaja.

Nadalje, istraga je nezavisna, ukoliko je spovedana od strane organa koji nijesu bili uključeni u navodno zlostavljanje. Dakle, osobe nadležne za sprovođenje istrage, i one koje istragu provode, moraju biti nezavisne od onih koje su učestvovali u spornom događaju. U kontekstu navedenog, Ustavni sud smatra da je nadležno državno tužilaštvo sprovodilo istragu na način koji ne zadovoljava standard nezavisnosti istrage, jer je u kontinuitetu zahtijevalo od Uprave policije da preduzme mјere i radnje u cilju identifikacije policijskih službenika, žanemarajući pri tom da su policijski službenici, od kojih se traži sprovođenje istrage, podređeni istovjetnom zapovjednom lancu, kao i oni policijski službenici koji su bili podvrgnuti

istrazi. Navedeno je, po ocjeni Ustavnog suda, stvorilo ozbiljnu sumnju u spremnost Tužilaštva da sproveđe nezavisnu istragu (izviđaj).

Konačno, Ustavni sud zaključuje da, od trenutka saznanja za postupanje pripadnika SAJ-a i povrede podnosioca, Tužilaštvo nije "hitno" postupalo, obzirom da je od izvršenja predmetnog krivičnog djela (24. oktobar 2015. godine) do dana odlučivanja po ovoj ustavnoj žalbi protekao znatan vremenski period (više od 19 mjeseci), za koje vrijeme Tužilaštvo nije uspjelo da otkrije neposredne izvršioce krivičnog djela zlostavljanje, iz člana 166.a stav 2., u vezi stava 1. KZCG. Na drugačiju ocjenu Suda nije moglo uticati opredjeljenje Tužilaštva da krivično goni komandanta SAJ-a, zbog pružanja pomoći policajcima na nižem lancu komande, u cilju izbjegavanja njihove krivično-pravne odgovornosti.

Na osnovu izloženog, Ustavni sud smatra da istraga (izviđaj) Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici nije zadovoljila/o standare temeljitosti, nezavisnosti i hitnosti istrage i da nije dovela do identifikacije i kažnjavanja policijskih službenika, za koje se osnovano sumnja da su, na štetu podnosioca, izvršili krivično djelo zlostavljanje. Upravo u tim propustima Ustavni sud nalazi neispunjeno pozitivne obaveze nadležnih organa da poštuju i zaštite procesni aspekt prava iz člana 28. Ustava i člana 3. Evropske Konvencije.

8.3. Ustavni sud ocjenjuje da je uslijed nepostupanja nadležnog državnog tužilaštva, u konkretnom slučaju, podnosiocu ustavne žalbe povrijeđen materijalni i procesni aspekt prava iz člana 28. Ustava i člana 3. Evropske Konvencije. Na opisani način, opšta zabrana torture, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja se u konkretnom predmetu pokazala nedjelotvornom, jer se u praksi dogodila situacija da: "oni koji djeluju u ime države zloupotrijebe prava lica pod njihovom kontrolom bukvalno bez ikakve kazne" (vidi, *Milić i Nikezić protiv Crne Gore*, stav 91 i *Siništaj i drugi protiv Crne Gore*, stav 144).

9. Ustavni sud je, saglasno odredbi člana 76. stav 3. Zakona o Ustavnom суду, naložio Osnovnom državnom tužilaštву u Podgorici da sproveđe djelotvornu istragu, na način opisan u stavu II izreke ove Odluke. Stav III izreke Odluke zasnovan je na odredbama člana 52. st. 2. i 3. Zakona o Ustavnom суду Crne Gore.

10. Na osnovu iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci.

Odluka o objavlјivanju ove odluke zasnovana je na odredbama člana 151. stav 2. Ustava Crne Gore i člana 51. stav 2. Zakona o Ustavnom суду Crne Gore.

U-III br. 50/17
21. jun 2017. godine
Podgorica

* Predsjednica Vijeća,
Mevlida Muratović, s.r.

